

Başvuru Numarası : 2024/1977
Toplantı Tarihi/Sayısı : 06.05.2025/59
Karar Numarası : 2025/258
Başvuran : V.B.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Elmalı T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın, bel ağrısı sorunu yaşamasına rağmen bulunduğu ceza infaz kurumunda kendisine yeterli tedavi imkanının sağlanmadığı iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle; 2/3/2007 tarihinden beri ceza infaz kurumunda tutulduğunu, bel ağrısı sorunu yaşadığını, hastanede Manyetik Rezonans (MR) çekimi yapıldığını, ancak bel ağrısının geçmediğini ve daha da arttığını iddia etmektedir.

3. Muhatap Elmalı T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle; başvuran için 9/8/2024 tarihinde Elmalı Devlet Hastanesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Polikliniğinde MR çekimi yapıldığı, MR sonucu kontrolü için Elmalı Devlet Hastanesine 11/10/2024 tarihinde saat 13:30'a sevkinin planlandığı ve tarihi gelince sevkinin sağlanacağı ifade edilmektedir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle;

a. Kurumumuza yaptığı şikayetin akabinde hastaneye sevkinin yapıldığı, muayene edildiği ve ilaç reçete edildiği, ancak ağrıların geçmediği,

b. Ayrıca, göz polikliniğindeki hekimin gözlük numarasını kontrol etme talebini gözlüğü yanında bulunmadığı için reddettiği,

c. Dilekçelerinin ilgili mercilere gönderilmediği,

ç. Zeminin sert olmasından dolayı namaz kılmak için battaniyesinden keserek seccadenin altına koyduğu battaniye parçasının alındığı,

d. Koğuştaki eşyalarının kaybedildiği ve eşyalara zarar verildiği, boncuktan yapılmış ürünlerin kendisine verilmediği,

e. Telefonla görüşme ödülü talebinin karşılanmadığı ifade edilmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesine göre: "*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. (...) Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz (...)*"

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön inceleme*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre: "*Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur (...)*"

9. Mezkûr Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesine göre: "*(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. Bir mahpusun hekim tarafından muayene edilmesi ve bu bağlamda sağlık hizmetlerinden faydalananın olması doğrudan tıbbi yardımın yeterli olduğu anlamına gelmemektedir (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi [AİHM], *Hummatov/Azerbaycan*, B. No: 9852/03 ve 13413/04, 29/11/2007, para. 116). Yetkililerin kişinin alıkonulduğu süre boyunca sağlık durumuna ilişkin kapsamlı ve düzenli kayıt tutması (AİHM, *Khudobin/Rusya*, B. No: 59696/00, 26/10/2006, para. 83) ve tedavi hizmetlerinin hızlı, doğru ve sistematik olması da (AİHM, *Melnik/Ukrayna*, B. No: 72286/01, 28/3/2006, para. 104-106) devletin işkence ve kötü muamele yasağı kapsamında pozitif yükümlülükleri arasındadır. Bu çerçevede ceza infaz kurumunda sunulan sağlık hizmetlerinin halka genel olarak sunulan sağlık hizmetleriyle kıyaslanabilir düzeyde olması beklenmektedir (AİHM, *Blokhin/Rusya*, B. No: 47152/06, 23/3/2016, para. 137).

13. 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "*Hükümlünün muayene ve tedavi istekleri*" başlıklı 71'inci maddesine göre: "*Hükümlü, beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedavi olanaklarından, tıbbî araçlardan*

yararlanma hakkına sahiptir. Bunun için hükümlü öncelikle kurum revirinde, mümkün olmaması hâlinde Devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koşullarında tedavi ettirilir."

14. Somut başvuruda başvuran, bel ağrısı sorunu yaşadığını, hastanede MR çektiğini, ayrıca ilaç reçete edildiğini; ancak bel ağrısının geçmediğini ve daha da arttığını iddia etmektedir. Başvuru kapsamında yapılan inceleme sonucunda; başvuranın 9/8/2024 tarihinde Elmalı Devlet Hastanesinde MR tetkikinin yapıldığı, 10/10/2024 tarihinde ise MR sonucunun değerlendirilmesi ve tedavi planlaması amacıyla aynı hastaneye sevk edildiği ve uzman hekim tarafından ilaç reçete edildiği anlaşılmıştır. Başvuran her ne kadar ilaç tedavisine rağmen ağrılarının geçmediğini iddia etmişse de muhatap Kurum tarafından başvuranın muayene, tetkik ve tedavisi için hastaneye sevklerinin sağlandığı ve bu noktada sağlık hakkı bağlamındaki yükümlülüğün yerine getirildiği, işin doğası gereği herhangi bir tıbbi tedavi yönteminin kesin bir sonuç vermesinin beklenemeyeceği ve bu hususta muhataba herhangi bir sorumluluk yüklenemeyeceği, dolayısıyla başvuru kapsamında bir hak ihlalinin bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

15. Diğer yandan, başvuran muhatap kurumun yazılı görüşüne karşı sunduğu cevap dilekçesinde göz polikliniğindeki hekimin gözlük numarasını kontrol etme talebini, gözlüğü yanında bulunmadığı için reddettiği, dilekçelerinin ilgili mercilere gönderilmediği, namaz kılmak için zeminin sertliğinden dolayı seccadenin altına sererek kullandığı battaniyenin alındığı, koğuştaki eşyalarının kaybedildiği ve eşyalara zarar verildiği, boncuktan yapılmış ürünlerin kendisine verilmediği ve telefonla görüşme ödülü talebinin karşılanmadığı yolunda bir takım iddialarda bulunmuştur.

16. Göz polikliniğindeki hekimin gözlük numarasını kontrol etme talebini reddettiği iddiasının; yeterli temel ve dayanaktan yoksun olduğu, ayrıca tıbbi değerlendirme ile ilgili tıp hekimlerine tanınan takdir ve tasarruf yetkisi dâhilinde olup kötü muamele teşkil edecek düzeyde mağduriyet oluşturma niteliğini haiz olmadığı değerlendirilmiştir.

17. Dilekçelerinin ilgili mercilere gönderilmediği iddiasının; başvuru ve cevap dilekçelerinin Kurumumuza ulaştırılmış olduğu, başvuranın dilekçelerinin ilgili mercilere gönderilmediği hususuna ilişkin herhangi bir somut belge veya emare sunmamış olduğu ve gönderilmediğini belirttiği dilekçelerine dair kurum, kuruluş adı, dilekçeyi verdiği tarih/saat bilgisi gibi herhangi bir veri sunmamış olduğu hususları birlikte göz önünde bulundurulduğunda söz konusu iddianın açıkça dayanaktan yoksun olduğu değerlendirilmiştir.

18. Namaz kılmak için zeminin sert olmasından dolayı battaniyesinden keserek seccadenin altına koyduğu battaniye parçasının alındığı iddiası ile ilgili olarak; battaniye parçasının, Kurumun iç düzeni açısından uygulanan disiplinler kuralları ve uygulamalar kapsamında alınmış olduğu, İdare tarafından kötü muamele kastıyla hareket edildiğine dair bir emare bulunmadığı, başvuranın seccade bulundurduğu göz önüne alındığında ibadet hakkının engellenmemiş olduğu, bu doğrultuda söz konusu iddia kapsamında bir hak ihlalinin bulunmadığı değerlendirilmiştir.

19. Koğuştaki eşyalarının kaybedildiği ve eşyalara zarar verildiği, boncuktan yapılmış ürünlerin kendisine verilmediği iddialarının ise AİHM (AİHM, *Tendam/İspanya*, B. No:25720/05, 13/7/2010) ve Anayasa Mahkemesi (AYM) (AYM, *Okan Ataoğlu*, B. No:2019/39277, 19/10/2022) içtihatlarında da takdir edildiği üzere mülkiyet hakkı kapsamında değerlendirildiğinden işkence ve kötü muamele yasağı ihlaline yönelik olmadığı ve ulusal önleme mekanizması görevi kapsamına girmediği değerlendirilen iddiaların kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

20. Telefonla görüşme ödülü talebinin karşılanmadığı iddialarının da AİHM (AİHM, *Nusret Kaya ve Diğerleri/Türkiye*, B. No: 43750/06, 43752/06, 32054/08, 37753/08 ve 60915/08, 22/4/2014) ve AYM (AYM, *F.Ç.*, B. No: 2018/1219, 24/3/2021) içtihatlarında da takdir edildiği üzere özel ve aile hayatına saygı hakkı ile haberleşme hürriyeti kapsamında değerlendirildiğinden işkence ve kötü muamele yasağı ihlaline yönelik

olmadığı ve ulusal önleme mekanizması görevi kapsamına girmediği değerlendirilen iddianın kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

6/5/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye